

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

سازمان توسعه تجارت ایران

اقتصاد مقاومتی در سایه وحدت ملی و امنیت ملی

وابتون بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

شماره: ۸۴۲۳۲۵۵

تاریخ: ۱۴۰۵/۴/۱۸

پیوست: گزارش

جناب آقای بابائی سرپرست محترم دفتر آسیای میانه قفقاز و روسیه

موضوع: ارسال گزارش برنامه های جدید بانک جهانی برای توسعه صادرات تاجیکستان و فرصتهای پیش روی شرکت های ایرانی در زنجیره ارزش منطقه ای

با سلام

احتراماً به استحضار می‌رساند در راستای پیگیری مستمر ظرفیتهای توسعه همکاریهای اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان، این رایزنی در همایش برنامه توسعه تأمین‌کنندگان و صادرات (SEDP)؛ ابزاری برای ادغام کسب‌وکارهای کوچک و متوسط جمهوری تاجیکستان در زنجیره ارزش افزوده ملی که با حمایت بانک جهانی و توسط آژانس صادرات جمهوری تاجیکستان و واحد اجرای پروژه وزارت دارایی این کشور برگزار گردید، شرکت نمود.

این برنامه در چارچوب پروژه توسعه بخش‌های مالی و خصوصی و با هدف تقویت توان رقابتی شرکت‌های کوچک و متوسط، توسعه صادرات، ارتقای استانداردهای تولید، تسهیل دسترسی به خدمات فنی و مالی و ایجاد ارتباط میان شرکت‌های کوچک و متوسط با شرکت‌های بزرگ داخلی و بین‌المللی در حال اجرا است.

بر اساس مباحث مطرح شده در این رویداد دولت تاجیکستان در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به توسعه صادرات غیرنفتی، افزایش ارزش افزوده محصولات داخلی، ارتقای زیست‌محیطی، کیفیت، دریافت گواهینامه‌های بین‌المللی، توسعه صنایع فرآوری و اتصال به شبکه‌های کوچک و متوسط به زنجیره‌های تأمین منطقه‌ای و جهانی معطوف نموده است.

بررسی ظرفیتهای این برنامه نشان می‌دهد زمینه‌های مناسبی برای مشارکت شرکت‌های ایرانی در فرآیند توسعه زنجیره‌های تأمین و صادرات تاجیکستان وجود دارد از جمله فرصتهای قابل توجه می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- ایجاد ارتباط میان شرکت‌های کوچک و متوسط ایرانی و تاجیکی در قالب همکاری‌های تأمین، تولید مشترک و توسعه بازار؛
- معرفی شرکت‌های ایرانی به عنوان تأمین‌کننده فناوری، تجهیزات، خدمات فنی و مهندسی یا شریک تجاری برای بنگاه‌های تاجیکی؛
- همکاری در حوزه صنایع غذایی و فرآوری محصولات کشاورزی، بسته‌بندی، زنجیره سرد، تجهیزات کشاورزی، فناوری‌های نوین، گردشگری و خدمات دانش‌بنیان؛
- بهره‌گیری از ظرفیتهای برنامه در زمینه ارتقای کیفیت، استانداردسازی و آماده‌سازی محصولات برای ورود به بازارهای جدید؛
- بررسی امکان استفاده از سازوکارهای کاهش ریسک و تضمین مالی پیش‌بینی‌شده در پروژه برای تسهیل همکاری‌های تولیدی و تجاری مشترک میان شرکت‌های دو کشور.

"وزارت صنعت، معدن و تجارت"

سازمان توسعه تجارت ایران

شماره ثبت: ۸۱۵۳۰۴۶

تاریخ: ۱۴۰۵/۰۴/۲۰

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

سازمان توسعه تجارت ایران

اقتصاد مقاومتی در سایه وحدت ملی و امنیت ملی

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

شماره: ۸۴۲۳۲۵۵

تاریخ: ۱۴۰۵/۴/۱۸

پوسته: ۲۳-۱۴۰۵

همچنین با توجه به نقش آژانس صادرات تاجیکستان در ایجاد دفاتر توسعه صادرات، آموزش بنگاه‌ها، برقراری ارتباط با خریداران خارجی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی، ظرفیت مناسبی برای تعامل میان نهادهای مرتبط دو کشور در حوزه توسعه صادرات و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط فراهم شده است.

لذا مراتب جهت استحضار و بهره برداری لازم ارسال میگردد.

محمد علی امیرفخریان

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

رونوشت:

- جناب آقای دکتر دهقان دهنوی رئیس کل محترم سازمان جهت استحضار
- جناب آقای قناد زاده معاون محترم خدمات تجاری جهت استحضار
- جناب آقای سلیمی مدیر کل محترم دفتر محصولات دانش بنیان و خدمات فنی و مهندسی جهت استحضار و بهره برداری لازم
- آقای امامی الطریقی مدیر کل محترم دفتر خدمات آماد جهت استحضار و بهره برداری لازم
- جناب آقای صفری سرپرست محترم دفتر برنامه ریزی و پایش جهت استحضار و بهره برداری لازم
- سرپرست محترم دفاتر کالایی جهت استحضار و بهره برداری لازم

رئیس

تیر ۱۳۸۵ ۰۹:۳۵

59ea6868-82ae-430e-af7d-e2f8e53d62

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

بیتکالی

گزارش تحلیل

برنامه جدید بانک جهانی

برای توسعه صادرات تاجیکستان؛

فرصت‌های پیش‌روی شرکت‌های ایرانی در زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای

محمد علی امیرفرخانی

رایزن بازرگانی ج.ا.ایران در تاجیکستان

تاریخ: فروردین ۱۴۰۵

شماره گزارش: ۲۳-۱۴۰۵

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

❖ خلاصه مدیریتی

در راستای رصد تحولات اقتصادی جمهوری تاجیکستان، در همایش معرفی برنامه توسعه تأمین‌کنندگان و صادرات (SEDP) که با حمایت بانک جهانی و توسط آژانس صادرات جمهوری تاجیکستان برگزار شد، حضور به عمل آمد. این برنامه با هدف ارتقای توان رقابتی شرکت‌های کوچک و متوسط، توسعه صادرات و اتصال آن‌ها به زنجیره‌های ارزش ملی و منطقه‌ای طراحی شده و بر بخش‌های کشاورزی و صنایع غذایی، نساجی و گردشگری تمرکز دارد.

بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد این برنامه، هرچند ابزار تأمین مالی مستقیم برای شرکت‌های خارجی نیست، اما می‌تواند بستر مناسبی برای توسعه همکاری میان شرکت‌های ایرانی و تاجیکی در حوزه‌هایی نظیر فرآوری محصولات کشاورزی، صنایع غذایی، بسته‌بندی، زنجیره سرد، انتقال فناوری، تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی فراهم کند.

با توجه به رویکرد دولت تاجیکستان در توسعه تولید صادرات‌محور و افزایش ارزش افزوده داخلی، پیشنهاد می‌شود ارتباط با آژانس صادرات تاجیکستان تقویت شده و زمینه معرفی شرکت‌های توانمند ایرانی، برگزاری نشست‌های تخصصی و بررسی پروژه‌های مشترک در بخش‌های اولویت‌دار را در دستور کار قرار گیرد.

❖ مقدمه

در راستای رصد تحولات اقتصادی، شناسایی فرصت‌های همکاری تجاری و بررسی سازوکارهای جدید توسعه صادرات در جمهوری تاجیکستان، وابسته بازرگانی این سفارت در همایش تخصصی با عنوان برنامه توسعه تأمین‌کنندگان و صادرات ابزاری برای ادغام کسب‌وکارهای کوچک و متوسط جمهوری تاجیکستان در زنجیره ارزش افزوده ملی شرکت نمود.

این رویداد توسط آژانس صادرات جمهوری تاجیکستان با حمایت بانک جهانی و در چارچوب پروژه توسعه بخش‌های مالی و خصوصی برگزار شد.

هدف اصلی این نشست، معرفی برنامه‌های حمایتی جدید دولت تاجیکستان برای ارتقای توان رقابتی شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs)، توسعه صادرات، بهبود دسترسی به بازارهای خارجی و ایجاد ارتباط میان شرکت‌های داخلی، شرکت‌های بزرگ و شرکای بین‌المللی بود.

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

❖ معرفی پروژه توسعه بخش‌های مالی و خصوصی تاجیکستان

پروژه توسعه بخش‌های مالی و خصوصی با حمایت بانک جهانی و از طریق مرکز اجرای پروژه دسترسی به تأمین مالی سبز و تأمین مالی توسعه روستاها وابسته به وزارت دارایی جمهوری تاجیکستان اجرا می‌شود.

هدف اصلی این پروژه، تقویت نظام مالی کشور، افزایش دسترسی بخش خصوصی به منابع مالی، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و کمک به ادغام این شرکت‌ها در زنجیره‌های تولید و فروش داخلی و بین‌المللی است.

این پروژه در چهار محور اصلی فعالیت دارد:

1- توسعه نظام بیمه سپرده‌ها و پس‌اندازها

اهداف این بخش عبارت است از:

- افزایش اعتماد عمومی به نظام بانکی؛
- توسعه منابع مالی بانک‌ها؛
- ایجاد سازوکارهای مؤثر حمایت از سپرده‌گذاران در شرایط بحرانی.

2- مکانیزم تقسیم جزئی ریسک‌ها

این بخش با هدف تسهیل تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط طراحی شده است.

مهم‌ترین اقدامات:

- ایجاد صندوق ضمانت ملی؛
- ارائه ضمانت‌های جزئی برای تسهیلات اعطایی به SME ها؛
- حمایت از کسب‌وکارهای نوآورانه؛
- آموزش کارآفرینان برای تهیه طرح کسب‌وکار و دسترسی به منابع مالی.

این سازوکار می‌تواند در کاهش ریسک بانک‌ها و افزایش امکان تأمین مالی پروژه‌های تولیدی نقش داشته باشد.

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

❖ برنامه توسعه تأمین کنندگان و صادرات (SEDP)

مهم‌ترین بخش مرتبط با همکاری‌های بین‌المللی، برنامه توسعه تأمین کنندگان و صادرات است.

این برنامه یک ابزار کمک فنی با حمایت بانک جهانی است که توسط واحد اجرایی پروژه وزارت دارایی تاجیکستان و آژانس صادرات این کشور اجرا می‌شود.

هدف اصلی: SEDP

- تبدیل سیاست‌های توسعه صادرات به حمایت‌های عملی از شرکت‌های کوچک و متوسط؛
- افزایش توان رقابتی شرکت‌های تاجیکی؛
- اتصال شرکت‌های داخلی به زنجیره ارزش ملی و بین‌المللی.

این برنامه در سه سطح اجرا می‌شود:

الف) سطح بنگاه‌ها

ارائه حمایت مستقیم به شرکت‌های منتخب دارای ظرفیت رشد و صادرات.

ب) سطح نهادی

تقویت نهادهای مرتبط با صادرات، استاندارد، کیفیت و خدمات تجاری.

ج) سطح پیوندهای تجاری

ایجاد ارتباط میان:

- شرکت‌های کوچک و متوسط تاجیکی؛
- شرکت‌های بزرگ داخلی؛
- شرکت‌های چندملیتی؛
- شرکای خارجی.

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

❖ بخش‌های اولویت‌دار برنامه

بر اساس ارائه‌های انجام‌شده، سه بخش اصلی دارای اولویت عبارت‌اند از:

- صنایع کشاورزی و فرآوری محصولات غذایی

با توجه به ظرفیت تولید کشاورزی تاجیکستان، تمرکز برنامه بر افزایش ارزش افزوده محصولات و کاهش صادرات مواد خام است.

حوزه‌های مورد توجه:

- فرآوری میوه و خشکبار؛
- بسته‌بندی محصولات غذایی؛
- توسعه زنجیره سرد؛
- ارتقای کیفیت محصولات؛
- ایجاد برندهای صادراتی.
- صنایع نساجی و پوشاک

هدف، توسعه تولیدات دارای ارزش افزوده، کاهش صادرات مواد اولیه و ایجاد محصولات نهایی قابل رقابت در بازارهای خارجی است.

- گردشگری

تمرکز بر توسعه خدمات گردشگری، ارتقای کیفیت خدمات و اتصال فعالان این بخش به بازارهای خارجی است.

❖ ابزارهای حمایتی برنامه SEDP

بر اساس توضیحات ارائه‌شده، مهم‌ترین ابزارهای حمایتی عبارت‌اند از:

- توسعه ظرفیت شرکت‌ها

شامل:

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

- آموزش مدیریتی و صادراتی؛
- مشاوره تخصصی؛
- ارتقای فرآیندهای تولید؛
- توسعه تأمین کنندگان.
- **حمایت مالی هدفمند**

پیش‌بینی کمک‌های بلاعوض تطبیقی تا سقف حدود ۵۰ هزار دلار برای شرکت‌های منتخب جهت:

- دریافت گواهینامه‌های کیفیت؛
- خرید تجهیزات ارتقای تولید؛
- آماده‌سازی برای ورود به بازارهای خارجی.
- **توسعه زیرساخت کیفیت**

تقویت همکاری با:

- تاجیک‌استاندارد؛
- کمیته ایمنی مواد غذایی؛
- اتاق بازرگانی و صنایع تاجیکستان.

هدف، تسهیل دریافت گواهینامه‌ها و افزایش قابلیت صادراتی شرکت‌ها است.

❖ تحولات اخیر اقتصاد و صادرات تاجیکستان

بر اساس مطالب ارائه‌شده، تاجیکستان در سال‌های اخیر برنامه‌های گسترده‌ای برای توسعه صنعتی و صادراتی اجرا کرده است.

نتایج برنامه صنعتی‌سازی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵:

- افزایش ۲.۲ برابری تولیدات صنعتی؛
- ایجاد بیش از ۲۸۰۰ واحد صنعتی جدید؛

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

- ایجاد بیش از ۵۰ هزار فرصت شغلی.

برنامه دوم صنعتی سازی ۲۰۲۶ تا ۲۰۳۰ بر محورهای زیر تمرکز دارد:

- افزایش ارزش افزوده داخلی؛

- توسعه صنایع فرآوری؛

- کاهش صادرات مواد خام؛

- توسعه اقتصاد سبز؛

- افزایش بهره‌وری انرژی.

❖ فرصت‌های همکاری برای شرکت‌های ایرانی

با توجه به ساختار و اهداف برنامه SEDP، فرصت‌های قابل توجهی برای بخش خصوصی ایران ایجاد می‌شود.

لازم به ذکر است که این برنامه صندوق سرمایه‌گذاری خارجی یا ابزار مستقیم تأمین مالی شرکت‌های خارجی نیست، بلکه بستری برای توسعه همکاری تجاری، کاهش ریسک همکاری، ارتقای ظرفیت شرکت‌ها و اتصال به زنجیره‌های تأمین است.

- مشارکت شرکت‌های ایرانی در زنجیره تأمین تاجیکستان

شرکت‌های ایرانی می‌توانند به‌عنوان:

- تأمین‌کننده فناوری؛

- شریک تولیدی؛

- خریدار محصولات تاجیکی؛

- شریک انتقال دانش فنی؛

- سرمایه‌گذار مشترک،

با شرکت‌های تاجیکی همکاری کنند.

- فرصت در حوزه کشاورزی و صنایع غذایی

با توجه به اولویت برنامه، زمینه‌های مناسب همکاری عبارت‌اند از:

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

- احداث واحدهای فرآوری محصولات کشاورزی؛
- توسعه صنایع بسته‌بندی؛
- انتقال فناوری سورتینگ و درجه‌بندی محصولات؛
- ایجاد زنجیره سرد؛
- توسعه گلخانه‌ها؛
- ارتقای استانداردهای صادراتی.

تجربه ایران در فرآوری محصولات کشاورزی، صنایع غذایی و توسعه برندهای صادراتی می‌تواند مزیت مهمی برای همکاری باشد.

- فرصت برای تأمین‌کنندگان تجهیزات و فناوری ایرانی

شرکت‌های ایرانی فعال در حوزه:

- ماشین‌آلات صنایع غذایی؛
- تجهیزات بسته‌بندی؛
- تجهیزات کشاورزی؛
- سیستم‌های آبیاری؛
- فناوری‌های دیجیتال کشاورزی؛
- تجهیزات انرژی سبز،

می‌توانند به‌عنوان شریک توسعه‌ای شرکت‌های تاجیکی وارد بازار شوند.

- استفاده از مکانیزم کاهش ریسک برای پروژه‌های مشترک

در پروژه‌هایی که شرکت ایرانی با یک شریک تاجیکی اقدام به:

- راه‌اندازی واحد تولیدی؛
- توسعه کارخانه موجود؛
- ایجاد خط فرآوری؛
- خرید تجهیزات،

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

می‌کند، سازوکارهای تضمین و تقسیم ریسک می‌تواند به تسهیل دسترسی شریک تاجیکی به منابع مالی کمک نماید.

- همکاری در حوزه استاندارد و توسعه صادرات

شرکت‌ها و مؤسسات ایرانی فعال در حوزه:

- استانداردسازی؛
- مشاوره صادرات؛
- برندینگ؛
- بازاریابی بین‌المللی؛
- آموزش صادرات،

می‌توانند خدمات تخصصی خود را به شرکت‌های تاجیکی ارائه نمایند.

❖ پیشنهادهای اجرایی برای توسعه همکاری ایران و تاجیکستان

با توجه به ظرفیت‌های ایجادشده، پیشنهاد می‌شود:

کوتاه‌مدت:

- برگزاری نشست تخصصی میان رایزنی بازرگانی ایران، آژانس صادرات تاجیکستان و مسئولان SEDP؛
- معرفی ظرفیت شرکت‌های ایرانی در حوزه‌های اولویت‌دار؛
- دریافت فهرست شرکت‌های تاجیکی متقاضی همکاری.

میان‌مدت:

- ایجاد بانک اطلاعاتی مشترک شرکت‌های توانمند دو کشور؛
- برگزاری نشست‌های B2B میان SME های ایران و تاجیکستان؛
- معرفی شرکت‌های ایرانی به برنامه توسعه تأمین‌کنندگان تاجیکستان.

بلندمدت:

سازمان توسعه تجارت ایران

رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان

- طراحی برنامه همکاری SME ایران-تاجیکستان؛
- توسعه پروژه‌های تولید مشترک؛
- ایجاد زنجیره‌های ارزش مشترک برای صادرات به بازارهای منطقه.

❖ جمع‌بندی

برنامه توسعه تأمین‌کنندگان و صادرات تاجیکستان (SEDP) یکی از مهم‌ترین اقدامات این کشور برای ارتقای ظرفیت صادراتی بخش خصوصی و اتصال شرکت‌های کوچک و متوسط به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی محسوب می‌شود.

این برنامه می‌تواند فرصت مناسبی برای شرکت‌های ایرانی ایجاد کند تا از طریق همکاری با شرکت‌های تاجیکی، در حوزه‌هایی مانند کشاورزی، صنایع غذایی، فناوری، تجهیزات تولیدی و خدمات تخصصی وارد زنجیره ارزش این کشور شوند.

مزیت اصلی این برنامه برای ایران، استفاده از یک چارچوب رسمی مورد حمایت بانک جهانی برای کاهش ریسک همکاری، شناسایی شرکای تجاری، توسعه صادرات و ایجاد پروژه‌های مشترک تولیدی است.

محمد علی امیرفخریان

رایزن بازرگانی ج.ا.ایران در تاجیکستان

تیر ۱۴۰۵